

Kaupunginhallitus	§ 187	13.06.2016
Kaupunginvaltuusto	§ 37	20.06.2016

Talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2016-2019

1761/02.02/2016

KHALL 13.06.2016 § 187

Kaupunginhallitus asetti taloustoimikunnan 29.6.2015 § 234. Kaupunginhallitus antoi taloustoimikunnalle tehtäväksi valtuuston päätöksen 22.12.2014 § 119 mukaisesti kaupungin ja kaupunkikonsernin taloudenpidon suunnittelutehtävän osana rakennemuutoksen valmiussuunnitelmaa. Ottaen huomioon KuntaL kuntakonsernia ja kunnan toimintaa koskevan 6.2 §:n, jonka mukaan kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan, taloustoimikunnan tehtäväksi asetettiin myös omistajaohjaukseen KuntaL 46 §:n perusteella kuuluvia tehtäviä. Lainkohdan 1 momentin mukaan omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Lainkohdan 2 momentin mukaan toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisössä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan mää-räysvallan käyttöön.

Taloustoimikunta järjestäytyi 1.10.2015 ja on kokoontunut yhteensä 6 kertaa.

Taloustoimikunnalle esiteltiin 15.1.2016 talousanalyysi, joka selvensi lähtötilannetta tasapainottamisohjelmalle. Hallinto-, sivistys- ja tekniseltä toimelta on pyydetty ehdotuksia rakenteellisiksi muutoksiksi vuosille 2016 – 2019. Taloustoimikunta päätti kokouksessaan 15.1.2016 esittää, että kaupunginhallitus, kaupunkikonsernia johtavana, antaa konserniohjeen tytäryhtiöille osallistumisesta tasapainottamisohjelman jatkovalmisteluun, jossa selvitetään vuosien 2016 – 2019 taloudellista kehitystä sekä ehdotuksia rakenteellisista muutoksista, toiminnan kehittämisestä, investointitarpeista, omaisuuden myynnistä sekä lainakannasta.

Kaupungin edustajat ja Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen viranhaltijajohto neuvottelivat 2.2.2016 Pyhäjärvellä. Neuvottelujen teemana oli kaupungin rakennemuutokseen varautuminen ja kaupunkitalouden tasapainottaminen. Kaupunkia neuvottelussa edustivat puheenjohtajat ja viranhaltijajohto. Neuvotteluissa sovittiin, että Selänne valmistelee palvelualueillaan tasapainoehdotuksia, jotka se 12.5.2016 mennessä toimittaa työryhmälle. Tasapainotustavoitteeksi neuvottelussa sovittiin 1 M€.

Tytäryhtiöiden esityksissä on kiinnitetty huomiota esimerkiksi sisäisten palvelujen keskittämiseen tytäryhtiöissä. Kaupunki ja tytäryhtiöt ovat alkaneet pitää konserniohjauspalavereja helmikuusta 2016 alkaen. Viimeinen ohjeistus on annettu kaupunginhallituksen toimesta 26.5.2016 otsikolla Pyhäjärven kaupungin omis-

Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

§ 187
§ 37

13.06.2016
20.06.2016

tajaohjauksen tehostaminen.

25.4.2016 on pidetty valtuuston iltakoulu, jonka aiheena on ollut Pyhäjärven kaupunkikonsernin talouden tasa-painotus sekä Pyhäjärven kaupungin rakennemuutos.

Liite: Taloustoimikunnan esitys Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamisohjelmaksi vuosille 2016 – 2019.

Taloustoimikunta päätti antaa esityksen Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamisohjelmasta vuosille 2016 – 2019 kaupunginhallitukselle seuraavasti:

1. Toimialueiden esitykset säästötoimenpiteiksi:

	V. 2016	V. 2017	V. 2018	V. 2019
Hallintotoimi:		182.800 €	215.300 €	215.300 €
Henkilöstö,				
kilpailukykysojimus:		205.881 €	206.640 €	194.496 €
Selännepalv: 44.233 €		502.260 €	674.690 €	674.690 €
Sivistystoimi:		70.000 €	130.000 €	250.000 €
Tekn. toimi 64.000 €		83.000 €	93.000 €	93.000 €
Toimialueiden säästötoimenpiteet				
yhteensä	108.233 €	1.043 941 €	1.319.630 €	1.427.486 €

2. Sivistystoimi valmistelee kouluverkkoasiaa talousarvion 2017 sekä taloussuunnitelman 2018 – 2019 laatimisen yhteydessä.

3. Kaupunginhallitus antaa Peruspalvelukuntayhtymä Selänteelle ohjeistusta talousarvion 2017 sekä taloussuunnitelman 2018 – 2019 laatimista varten, säästötavoitteena 1 M€ verrattuna vuoden 2016 talousarvioon.

4. Tuloveroprosenttia on esitetty korotettavaksi 1,0 %, jonka jälkeen Pyhäjärven kaupungin veroprosentti olisi 20,75 %. Yhden prosenttiyksikön nostaminen kasvattaa verotulokertymää noin 600.000 euroa/vuosi.

5. Yleisen ja muun asumisen kiinteistövero on esitetty korotettavaksi 1,30 %:iin (tällä hetkellä 1,00 %). Veroprosenttien nostaminen kasvattaa kiinteistöverotulokertymää noin 199.140 euroa.

6. Toimenpiteistä huolimatta 3,7 M€:n säästötavoitetta ei tavoiteta näillä toimenpiteillä. Lisäksi tarvitaan toimenpiteitä palvelurakenteen ja palvelutason muutoksien kautta noin 1 M€:n säästöjen toteuttamiseen, joka kohdistetaan Selänne-palveluihin.

Valmistelua jatketaan seuraavien asioiden pohjalta:

- tytäryhtiöt,
- kiinteistöjen realisoiminen sekä
- elinkeinopalvelut.

Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

§ 187
§ 37

13.06.2016
20.06.2016

Liite nro 2: Taloustoimikunnan esitys Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamisohjelmaksi vuosille 2016 – 2019.

Vs. kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle taloustoimikunnan päätöksen mukaisesti esityksen Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamisohjelmasta vuosille 2016 – 2019 seuraavasti:

1. Toimialueiden esitykset säästötoimenpiteiksi:

	V. 2016	V. 2017	V. 2018	V. 2019
Hallintotoimi:		182.800 €	215.300 €	215.300 €
Henkilöstö,				
kilpailukykysojimus:		205.881 €	206.640 €	194.496 €
Selännepalv: 44.233 €		502.260 €	674.690 €	674.690 €
Sivistystoimi:		70.000 €	130.000 €	250.000 €
Tekn. toimi 64.000 €		83.000 €	93.000 €	93.000 €
Toimialueiden säästötoimenpiteet yhteensä	108.233 €	1.043 941 €	1.319.630 €	1.427.486 €

2. Sivistystoimi valmistelee kouluverkkoasiaa talousarvion 2017 sekä taloussuunnitelman 2018 – 2019 laatimisen yhteydessä.

3. Kaupunginhallitus antaa Peruspalvelukuntayhtymä Selänteelle ohjeistusta talousarvion 2017 sekä taloussuunnitelman 2018 – 2019 laatimista varten, säästötavoitteena 1 M€ verrattuna vuoden 2016 talousarvioon.

4. Tuloveroprosenttia on esitetty korotettavaksi 1,0 %, jonka jälkeen Pyhäjärven kaupungin veroprosentti olisi 20,75 %. Yhden prosenttiyksikön nostaminen kasvattaa verotulokertymää noin 600.000 euroa/vuosi.

5. Yleisen ja muun asumisen kiinteistövero on esitetty korotettavaksi 1,30 %:iin (tällä hetkellä 1,00 %). Veroprosenttien nostaminen kasvattaa kiinteistöverotulokertymää noin 199.140 euroa.

6. Toimenpiteistä huolimatta 3,7 M€:n säästötavoitetta ei tavoiteta näillä toimenpiteillä. Lisäksi tarvitaan toimenpiteitä palvelurakenteen ja palvelutason muutoksien kautta noin 1 M€:n säästöjen toteuttamiseen, joka kohdistetaan Selänne-palveluihin.

Valmistelua jatketaan seuraavien asioiden pohjalta:

- tytäryhtiöt,
- kiinteistöjen realisoiminen sekä
- elinkeinopalvelut.

Päätös: Kaupunginhallitus hyväksyi vs. kaupunginjohtajan päätösehdotuksen yksimielisesti kaikin kohdin.

Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

§ 187
§ 37

13.06.2016
20.06.2016

Pöytäkirjaan merkittiin, että kaupunginkamreeri Sari Nissilä oli paikalla kokouksessa asian esittelyn aikana.

Tasapainotusohjelma vuosille 2016-2019 on pöytäkirjan liitteenä nro 2.

KVALT § 37

Esityslistan liitteenä nro 7 on tasapainotusohjelma vuosille 2016-2019.

Päätös:

Kaupunginkamreeri Sari Nissilä esitteli valtuustolle Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2016-2019.

Jukka Lehtosaari poistui kokouksesta klo 20.45.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen päätösehdotuksen kohdat 1-6 yksimielisesti.

Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2016-2019 on pöytäkirjan liitteenä nro 11.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta, tarkastetusta ja 28.6.2016 nähtävillä olleesta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Pyhäjärvellä 20.8.2020

Kirsti Kinnunen
hallintosihteeri

Kuult 20.6.2016

Asia 9

Liite nro 7

PYHÄJÄRVEN KAUPUNKI

Taloustoimikunnan esitys Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamishjelma vuosille 2016 - 2019

Taloustoimikunta 6.6.2016
Kaupunginhallitus 13.6.2016
Kaupunginvaltuusto 20.6.2016

MH

1.1.1.1.1

Talvupainotuksen taustaa

- o Tulopohjan oheneminen valtionosuusleikkausten ansiosta. Lisäksi Pyhäjärvi kuuluu valtionosuusuudistuksessa osuuttaan menettäneisiin kuntiin.
- o Toimintakulujen kasvaminen.
- o Varautuminen Pyhäsalmen kaivoksen malmivarantojen loppumiseen mahdollisesti vuonna 2019, jonka johdosta verotulojen väheneminen voi olla jopa 7M€.
  - Yrityksen laskentaerän vaikuttaa yhteisöveron määrään. Vuoden 2016 laskentaerä lasketaan vuosien 2013 ja 2014 laskentaerien keskiarvosta.
  - Verotulojen vähenemistä kompensoi osaltaan valtionosuuksiin sisältyvä verotulojen tasaus. Vuonna 2016 verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus perustuu vuoden 2014 verotietoihin.
  - Veroprosenttimuutoksilla ei ole vaikutusta kunnan saaman tasauslisan / tasausvähennyksen määrään.
- o Työikäisten määrän väheneminen ja ikääntyvien määrän kasvaminen, jonka johdosta väestöllinen huoltosuhde kasvaa. Myös palvelutarve tulee kasvamaan, joka osaltaan kiristää taloutta ilman asioihin puuttumista.
- o Tuloveroprosentti vuonna 2016 on 19,75 %.
- o Taseen kumulatiivinen ylijäämä 31.12.2015 oli 10,3 M€ (2014: 12,3 M€)
- o Omavaraisuusaste 31.12.2015 oli 72,0 % (2014: 83,7 %)
  - Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta.
- o Suhteellinen velkaantuneisuus 31.12.2015 oli 37,1 % (2014: 17,4 %)
  - Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

MF

Kuntalaki 410/2015

- o Kuntalaki (410/2015) tulee voimaan 1.5.2015 kuitenkin siten, että merkittävää osaa laista sovelletaan vasta 1.6.2017 alkaen. Kunnan taloutta koskevat säännökset tulivat voimaan 1.5.2015.
- o Lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa.
- o Tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.
- o Lain 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.
- o Kuntalaissa kunnan toiminta nähdään myös lainsäädännön tasolla entistä selkeämmin laajana kokonaisuutena. Laissa käsite ”kunnan toiminta” määrittelee siten, että se sisältää oikeudellisen kuntakonsernin lisäksi kuntien yhteistoiminnan sekä omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan kunnan toiminnan.
- o Konsernisääntelyyn ja omistajaohjaukseen on laissa kiinnitetty erityistä huomiota.
- o Huomiota on myös kiinnitetty kunnan talouden kestävyyden turvaamiseen ja pitkän aikavälin vastuunkannon korostamiseen. Muun muassa alijäämän kattamisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä on tiukennettu, kriisikuntamenettelyä koskevaa sääntelyä on uudistettu ja alijäämän kattamisvelvollisuus on ulotettu kuntayhtymiin.
- o Kuntastrategian lakisääteisyydellä pyritään lisäämään kunnan toiminnan ennakoitavuutta sekä parantamaan laajojen kokonaisuuksien hallintaa. Tarkoitus on, että strateginen pitkän aikavälin suunnittelu (kuntastrategia) ja taloussuunnittelu nivoutuvat yhteen aiempaa tiukemmin.

- o Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.
- o Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.
- o Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.
- o Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.
- o Arviointimenettelyssä siirrytään kuntakonsernin tunnuslukuihin vuonna 2017, jolloin käytössä ovat vuosien 2015 ja 2016 tilastotiedot (suluissa Pyhäjärven kaupungin tunnuslukuja).
  - Kertynyt kuntakonsernin alijäämä, tilinpäätös 2015: 9,32 ME
  - Kuntakonsernin vuosikate, tilinpäätös 2015: 0,96 ME
  - Tuloveroprosentti, vuodelle 2016: 19,75 %
  - Kuntakonsernin lainamäärä, tilinpäätös 2015: 4.209 €/asukas
  - Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus, tilinpäätös 2015: 47,7 %
  - Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään 4 vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.
  - Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1.000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.
  - Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täytäneet seuraavat raja-arvot:
    1. Kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen.
    2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1.0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti. (Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti vuonna 2016 on 19,87 » 19,87 + 1,00 = 20,87 %.)
    3. Kuntakonsernin lainamäärä €/asukas ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 %-lla. (Kuntakonsernin keskimääräinen lainamäärä vuonna 2014 oli 5.768 €/asukas » 5.768 + 49 % = 8.594 €/asukas.)
    4. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50 prosenttia.

Tasapainottamisprosessi

- 29.6.2015 Kaupunginhallitus päätti asettaa taloustoimikunnan § 234.
Jäsenet: Paaavo Leskinen pj (Asko Kauranen), Taimi Piippo (Mirja-Liisa Hynninen), Laila Malila vpj (Tyyne Tuikka), Jorma Leskinen (Alpo Koski), Aimo Karvonen (Martti Savolainen).
Toimikunnan sihteerinä on toiminut Sari Nissilä.
Toimialueet sekä tytäryhtiöt ovat olleet mukana prosessissa.
Kokoontunut 1.10.2015 – 6.6.2016 yhteensä 6 kertaa.
- 12.1.2015 Kaupunginhallituksen päätös kaupunginvaltuuston 22.12.2014 päätöksen täytäntöönpanosta Pyhäjärven kaupungin Ppky Selänteen soite-palvelu työryhmän perustaminen
Jäsenet: Paaavo Leskinen pj, Raija Leppäharju, Aila Kauranen, Jorma Leskinen, Martti Savolainen, Tyyne Tuikka, Taimi Piippo ja Jukka Tikanmäki.
Työryhmä, kaupungin virkajohto sekä Selänteen virkajohto ja henkilöstö ovat yhteistyössä etsineet keinoja maksuosuuden vähentämiseen.
Kokoontunut 22.6.2015 – 12.5.2016 yhteensä 16 kertaa.
- 25.4.2016 Valtuuston iltakoulu aiheina Pyhäjärven kaupunkikonsernin talouden tasapainotus sekä Pyhäjärven kaupungin rakennemuutos
- 12.5.2016 Pyhäjärven kaupungin Selänteen soite-palvelu työryhmä antoi esityksen taloustoimikunnalle.
- 6.6.2016 Taloustoimikunta päättää tasapainottamisohjelmasta.
- 13.6.2016 Kaupunginhallituksen käsittely » esitys kaupunginvaltuustolle
- 20.6.2016 Kaupunginvaltuuston käsittely

MH

Lähtökilanne

Kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion ja taloussuunnitelman mukainen arvio tulevista vuosista
 - talousarvio vuodelle 2016 laadittaessa omasta toiminnasta huomioitu - 2%
 - taloussuunnitelma vuodet 2017 ja 2018 laadittu vähentämällä ulkoisista toimintamenoista -4%

 MH

	TP2012	TP2013	TP2014	TP2015	TA2016	TS2017	TS2018
Asukasluku	5849	5733	5565	5508	5550	5600	5650
Veroprosentti	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75
Toimintakate (ei sis.taseryts.)	M€	M€	M€	M€	M€	M€	M€
Toimintakatteen muutos %	-35,505	-37,854	-37,610	-38,672	-38,422	-36,394	-34,734
Toimintakatteen muutos M€	6,6	6,6	-0,6	2,8	-0,6	-5,3	-4,6
	2,3	2,3	-0,2	1,1	-0,3	-2,0	-1,7
Verotulot	18,343	21,487	21,906	21,916	20,500	20,500	20,500
Valkionosuudet	16,858	18,419	17,604	15,260	15,160	15,250	15,400
Rahoitustuotot ja -kulut	0,592	0,503	0,461	0,461	0,116	0,071	0,027
Vuosikate	0,288	2,555	2,361	-1,035	-2,646	-0,573	1,193
Poistot	0,765	1,192	1,216	1,195	1,373	1,673	1,673
Satunnaiset tuotot/kulut		4,421					
Poistoeron, varausten muut.	0,550	-0,703	0,321	0,385	0,400	0,400	0,500
Ylijäämä / alijäämä	0,043	0,629	6,245	-1,845	-3,619	-1,846	0,020
Kumulatiivinen ylijäämä	5,439	6,068	12,313	10,321	6,702	4,856	4,876
Kumulatiivinen ylij. €/as.	930	1 059	2 213	1 874	1 208	867	863
Nettoinvestoinnit	0,976	2,390	4,677	6,888	4,970	2,058	0,967
Lainakanta	2,137	1,668	1,199	10,385	17,724	20,054	19,924
Lainakanta €/asukas	365	291	215	1 885	3 194	3 581	3 526

Lähtötilanne

- o Tasapainotustarve on laskettu periaatteella, jonka mukaan kunnan tulos olisi vuonna 2018 ylijäämäinen.
- o Tasapainotustarpeen määrä on arviolta noin 3,7 M€.
- o Sopeutus on lähtötilanteessa tehty ulkoisiin toimintakuluihin, joihin kohdistuva vähennys on -4% vuosina 2017 ja 2018.
- o Tasapainotussuunnitelman hyväksyy valtuusto.
- o Tasapainotussuunnitelma on keskeinen uutta talousarviokautta ja sen toimenpiteitä suunniteltaessa.

MH

Tasapaino- ja rahoitusohjelma - Hallintotoimi

Vieishallinto
Avustukset

Lasten kotihoidontuen kuntalaisä
Avustusten leikkaus (siirtyminen yhteistyömalliin)

TP2011	TP2012	TP2013	TP2014	TP2015	TA2016
100 006	101 745	122 510	116 041	91 040	105 000 (nettosäästö kork. 70.000 €) 136 000 Hallintotoim.avust. yhteisöille

Sähköinen kokoushallinta käyttöön syksyllä 2016 - keväällä 2017

Vieishallinto	Tiliöinti	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	Vastuuhenkilö
Lasten kotihoidon kuntalaisä	4702 6021	70 000	70 000	70 000	70 000	210 000	MTV	Hallintojohtaja
Avustusten leikkaus (yhteistyömalli)	4740 6021	15 000	15 000	15 000	15 000	45 000		Hallintojohtaja
Avustus korkeakouluopiskelijoille, 170 €/opiskelija	4730 6021	9 300	9 300	9 300	9 300	27 900		Hallintojohtaja
Eiäkötymiset 2017 ja 2018	6022	16 500	16 500	51 000	51 000	120 500	-1,5	Hallintojohtaja
Sähköinen kokoushallinta		6 000	6 000	6 000	6 000	24 000		Hallintojohtaja
Tuki-ilmoitusten poistaminen (o.l. paikalliset)	4350	2 000	2 000	2 000	2 000	6 000		Hallintojohtaja
Kaupungin osuuden alentaminen työmarkkinatuon menoista		60 000	60 000	60 000	60 000	180 000		Hallintojohtaja
YHTEENSÄ		182 300	182 300	215 300	215 300	613 400		

Elinkeinotoimi

Elinkeinopalvelujen ostoisiin varattu 240.000 € Pyhäjärven Kehitys Oy:lle ja 75.000 € Nihak Oy:n ostopalvelui hin.

Elinkeinotoimi	Tiliöinti	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	Vastuuhenkilö
Elinkeinopalveluiden ostojen tasapainotus	4303 6072					0		

Hallintotoimi yhteensä - Muutosten vaikutus toimintakäyttöeseen

Hallintotoimi yhteensä	Tiliöinti	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	Vastuuhenkilö
Hallintotoimi yhteensä		0	182 300	215 300	215 300	613 400	-1,5	

MH

Tasapainotamisohjelma - Henkilöstö

Kilpailukykysojimus 29.2.2016 neuvottelutulios

TyEL-maksu - työnantajien keskimääräistä TyEL-maksua alennetaan ja työntekijöiden keskimääräistä TyEL-maksua korotetaan samalla määrällä.
 Työttömyysvakuutusmaksu - työnantajien keskimääräistä työttömyysvakuutusmaksua alennetaan nostaen samalla määrällä työntekijöiden maksua.
 Sosiaaliturvamaksu - kaikkien työnantajien sosiaaliturvamaksua alennetaan. Sosiaaliturvamaksu-% vuonna 2016 on 2,12 %.
 Vuosittaista työaikaa pidennetään keskimäärin 24 tunnilla vuosittaisista ansiotasoa muuttamatta.

Julkisen sektorin lomarahoja vähennetään 30 prosentilla nykyisestä tasosta. Vähennys koskee vuosina 2017 - 2019 päättyvien lomamäärätytymisvuosien aikana ansaittuihin vuosilomiin liittyviä lomarahoja.

Prosenttimuutokset	2016	2017	2018	2019	2020	Vastuuhenkilö
TyEL-maksu		-0,20	-0,20	-0,40	-0,40	
Työttömyysvakuutusmaksu		-0,45	-0,40			
Sosiaaliturvamaksu		-0,94	-1,00	-1,04	-0,58	
Lomarahat		-30,00	-30,00	-30,00		

Palkkaperusteena on käytetty vuoden 2016 palkkamäärää 7,59 M€

Pyhäjärven kaupungin lomarahat vuonna 2015 olivat 284.000 €.

Vaikutukset henkilöstökuluihin	Tiloinni	2016	2017	2018	2019	2020	Vastuuhenkilö
TyEL-maksu	Menot / vähenn.		15 180	15 180	30 360	30 360	
Työttömyysvakuutusmaksu	Menot / vähenn.		34 155	30 360			
Sosiaaliturvamaksu	Menot / vähenn.		71 346	75 900	78 936	44 022	
Lomarahat	Menot / vähenn.		85 200	85 200	85 200		
Henkilöstökulut yhteensä	Menot / vähenn.		205 881	206 640	194 496	74 382	

MH

Tasapainotamishjelma - Selännepalvelut

- o Pyhäjärven kaupungin Pöytäselänteen sote-palvelu työryhmän esitys 12.5.2016
- o 2.2.2016 tasapainotustavoitteeksi sovittiin 1 miljoonan euron säästö tavoite.

Terveys- ja vointipalvelut

Tehostettu psyr. asuminen

Säästö:	Lisämenot	Lisäuloat	Työryhmän esitys 12.5.2016
työajan lyhenne suunnitaisin	35 000		Hyväksyty
henkilöstövähennys (eläköitymiset) 1. paikan lisääminen	115 500		Hyväksyty
Korhoito	40 000		Hyväksyty
työajan lyhenne suunnitaisin	30 750		Hyväksyty
henkilöstövähennys (eläköitymiset)	180 000		Hyväksyty
Vuodeosasto		57 000	Hyväksyty
tuloine palkat 1918			
Arviointi/kuntoutusyksikkö	250 120		Hyväksyty
Tarkastelemaan lisäulojen kasvattamista	20 000		Ei esitetä tässä vaiheessa.
Läiskäri			Tehdään jatkosehditys
Läilakeskus			

Pyhäjärven oma läilakeskus nostaa kustannuksia 20.000 € koko Selänneen alueella.

Laboratorio

Pyhäjärvellä oma laboro (Lisäkustannuksia muille kumille 50.000 €)

Laboratoriot palvelut palautuvat Pyhäjärvelle uuden tkin valmistuksessa.

	-43 250		
	-43 220	57 000	

Myynninvoimjoipalvelut

Tuettu asuminen kehitysvammahuollossa

kuetuun asumiseen yksi vakanssi lisää

ostopalvelus jatkosen vähennin 1. hie

13 300 Esitys tehdään kaupunginvaltuuston syyskuun kokoukseen.

13 300 Laskelma tarkistetaan.

Yhteensä

70 300 Yhteisvaikutus 701.040 €

Yhteensä, 12.5.2016 hyväksyty

57 000 Yhteisvaikutus 574.250 €

Säästöjen rytmitys (työryhmän esitys):

2016 44 233 Työajan lyhenne suunnitaisin.

2017 502 260 Edellisten lisäksi tehostettuun palvelusummaan 1. lisäpaikka, vuodeosastomuutos ja viikkiläiskäri

2018 (551 060) 701 040 Edellisten lisäksi eläköitymistä kautta tulevat säästöt.

2016 574 690 Kokonaisvaikutus, ilman läiläkeskusta ja tieteistä asuninta.

Tasapainotussuunnitelma - Sivistystoimi

	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	
Perusopetus							
Kouluverkon supistaminen vuonna 2019. Ilosken koulun ryhmäkoko kasvaa. Vaikutus kustannuksiin vähentävästi kalustonhoitajan toimen lakkauttaminen eläkkeelle jäämisen johdosta vuonna 2018.							100.000 -400.000 euroa 35.000 euroa 15.000 euroa
Koukukuljetusreijojen tarkentaminen (perusopetuslain mukaan)							
Perusopetus	Tiliöintiä					MTV	Vastaukset
Kouluverkon supistaminen min.	Menot / vähenn.			100 000	100 000	-3	
Kouluverkon supistaminen max.	Menot / vähenn.			400 000	400 000	-5	
Kalustonhoitajan toimen lakkauttaminen	Menot / vähenn.		35 000	35 000	70 000	-1	
Koukukuljetusreijojen tarkentaminen	Menot / vähenn.		15 000	15 000	30 000		
Toisen asteen koulutus							
Lukio 1-sarjaisena kokonaan vuodesta 2018 alkaen.							50.000 euroa
Toisen asteen koulutus	Tiliöintiä					MTV	Vastaukset
Lukio 1-sarjaisiksi	Menot / vähenn.	10 000	20 000	20 000	50 000		
Vapaa-aika							
Vapaa-aikatoimen henkilöstö-1 henkilötyövuosi (nuoktarin supistus), sopimus jälle hehtellä vuoden 2016 loppuun.							35.000 euroa
Musiikkiohjelmien palkkojen vähennys (-15 paikkaa). Päätös paikkojen vähentämisestä v. 2016, vaikuttaa kustannuksiin v. 2018.							25.000 euroa
Vapaa-aika	Tiliöintiä					MTV	Vastaukset
Vapaa-aikatoimen hiesto -1hv	Menot / vähenn.			35 000	35 000	-1	
Musiikkiohjelmien palkkojen vähennys	Menot / vähenn.			25 000	25 000		
Varhaiskasvat							
Päivähoidon subjektiivisen oikeuden rajaaminen 20 tyvko ja päivähoitojen ryhmäkoon kasvattaminen.							yhteensä 50.000 euroa
Henkilöstömuutokset: 2 eläkkeelle jäämässä v. 2019 mennessä + 1 määräaikainen							yhteensä + 50.000 euroa
Taksoiden korotukset: päivähoitomaksun korotus 50.000 € sekä ap/tp toiminnan maksut (laskitunnin maks. 20.000 €							
Varhaiskasvat	Tiliöintiä					MTV	Vastaukset
Kustannusvähennykset varhaiskasvatuksessa	Menot / vähenn.	30 000	50 000	50 000	150 000	-3	
Taksoiden korotukset varhaiskasvatuksessa	Tulot / lisäys	30 000	30 000	30 000	90 000		
Sivistystoimi, muutokset yhteensä							
Sivistystoimi yhteensä	Tiliöintiä					MTV	Vastaukset
Kouluverkon supistaminen min.	Menot / vähenn.			100 000	300 000	-3	
Kouluverkon supistaminen max.	Menot / vähenn.			400 000	600 000	-5	
Menojen vähennykset yhteensä	Menot / vähenn.	40 000	300 000	240 000	560 000	-5	
Tulot ja lisäykset yhteensä	Tulot / lisäys	30 000	30 000	30 000	90 000		
Vaihtuvuus yhteensä toimintakausittain (ei sis. kouluverko-avust.)		70 000	130 000	250 000	450 000		

Tasapainotamisohjelma - Tekninen toimi

Yhdyskuntatekniikka

Rakennusmestarin viran täyttämättä jättäminen.

Maksujen ja taksojen korottaminen., esim. maksut kaavoittamisesta.

Kaupungin datayhteyksien siirtäminen PyhäNet Oy:n hallintaan

Ulkoilualueiden hoidon siirtäminen ostopalveluista omaksi toiminnaksi.

Kätuvaloverkon uudistamisen nyötä säästö sähkö- ja huoltokustannuksissa. Toteutuu investoinnin toteutumisen jälkeen.

Yhdyskuntatekniikka	Tiliointi	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	
Rakennusmestarin virkaa ei täytetä	Menot / vähenn.	59 000	59 000	59 000	59 000	236 000	-1	Tekninen johtaja
Datayhteyksien siirtäminen PyhäNet:lle	Menot / vähenn.	5 000	10 000	10 000	10 000	35 000		Tekninen johtaja
Ulkoilualueiden hoito	Menot / vähenn.		10 000	20 000	20 000	50 000	+1	Tekninen johtaja

Tilapalvelut

Kouluverkon supistaminen vuonna 2019. Ikosen koulun ryhmäkokko kasvaa. Vaikutus kustannuksiin vähentävästi.

Kiinteistöjen realisointi, esimerkiksi entiset kyläkoulut.

Energiatieteiden tutkimus.

Siivoustyön siivoustason muuttaminen esim. kaupungintalon siivouksen osalta.

Tilapalvelut	Tiliointi	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	
Siivoustyön siivoustason muuttaminen			4 000	4 000	4 000	12 000		Siivous- ja ruokapalvelu.

Ruokahuolto

Henkilöstötarpeen tarkasteleminen vakinaisen henkilöstön jäädessä eläkkeelle.

Ruokahuolto	Tiliointi	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	
					0	0		Siivous- ja ruokapalvelu.

Yhteensä tekninen toimi

Yhteensä tekninen toimi	Tiliointi	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	
		64 000	33 000	93 000	93 000	333 000	-1	Vastuuhenkilö

MF

Tasapaino- ja investointiohjelma – Kunnan tulovero

TULOVERO- JA KIINTEISTÖVEROPROSENTIT KUNNITTAIN 2016 (muutos vuodelle 2016 sulkujen sisällä)

Kunta	Tulovero%	Yleinen kiint.vero	Vakiuinen asuminen	Muu asuminen	Yleishyöd. yhteisö	Rakentamat. asuinpaikka	Voimalaitos	Ydinvoimalaitos
Pyhäjärvi	19,75	1,00	0,50	1,00	0,10	3,00	2,85	
Naapajärvi	22,00	1,35	0,75	1,35	0,30	3,00	2,85	
Maapavesi	(+0,75) 22,00	(0,10) 0,95	0,55	1,10		3,00	2,85	
Iisalmi	20,50	1,10	0,55	0,80		3,00	2,85	
Kuuruvesi	20,75	0,80	0,55	1,00		3,00		
Kärsämäki	21,50	0,85	0,50	1,10		3,00	2,85	
Nivala	21,50	1,00	0,65	1,00	0,20	3,00	2,85	
Reisjärvi	22,00	1,10	0,65	1,20	0,25	1,60		
Stevi	21,75	0,90	0,70	1,30			2,85	
Vivieska	21,50	1,30	0,70	1,15		3,00	2,85	
Pohjois-Pohjanmaa	20,43	0,99	0,46	1,05				
Koko maa	19,87	1,00	0,47	1,11				

MT

Tasapainotamishjelma – Kunnan tulovero

Kunnan tulovero

Pyhäjärven kaupungin tuloveroprosentti on ollut vuodesta 2007 alkaen 19,75 %. Vuonna 2006 tuloveroprosentti oli 19,25 %.

Tuloveroprosentin korottaminen 0,25 %-yksiköllä merkitsee noin 150.000 €:n verotulojen lisäystä vuosittain.

Vuonna 2016 tuloveroprosentit ovat naapurikunnissa seuraavat:

- 22,00 Haapajärvi, Reisjärvi
- 21,50 Kärsämäki
- 21,00 Pihlupudas, Vieremä, Viitasaari
- 20,75 Kuruvesi, Pielavesi
- 19,75 Pyhäjärvi, Pyhäntä
- 19,50 Keitele

Veroprosentin korotuksesta kunta saa aina täysimääräisen hyödyn kertyvinä verotuloina eikä kunnan asema heikene mitenkään valtionosuuksien tasauksessa olipa kunta tasauksaan saaja tai tasausvähennyksen maksaja.

Kunnan tulovero	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	MTV	Vastuuhenkilö
Tuloveroprosentin nostaminen -0,50 % » 20,25 %		300 000	300 000	300 000	900 000		
Tuloveroprosentin nostaminen +1,00 % » 20,75 %		600 000	600 000	600 000	1 800 000		

Tasapainotamisohjelma - kiinteistövero

Kiinteistövero
Kiinteistöveroprosenttien ala- ja välijäät sekä keskimääräiset prosentit vuonna 2016

	Alaraja, %	Väliraja, %	Keskim., % koko maa	Keskim., % Pohjanmaa	Pyhäjärvi, %	Laskennallinen kiinteistövero, €	Kiinteistö-vero-% rajat	Kiinteistö-vero-%, välirajain mukaan	Laskennallinen kiinteistövero, € välirajain mukaan	Leveys / veroon
Käytökantotus										
Vainen	0,80	1,55	1,00	0,99	1,00		0,80-0,90	0,80	846 767,91	317 537,97
Vakituinen asuinrakennus	0,37	0,50	0,47	0,46	0,50	14 966 114,00	0,80-1,55	1,55	231 974,77	82 313,63
Vapaa-ajan asuinrakennus	0,30	1,55	1,11	1,05	1,00	29 317 193,00	0,80-1,55	1,55	454 416,49	161 244,56
Rakennuksen rakennuspalkka	1,00	4,00			3,00	13 830 275,00	0,80-1,55	1,55	214 059,26	75 956,51
Voimakkosten veroprosentti	0,80	3,10			3,10	214 022,00	1,00-4,00	4,00	8 560,83	2 140,22
						1 740 214,00	0,00-1,55	1,55	26 973,32	25 233,10
						42 294,00	0,00-1,55	1,55	655,56	613,26
						1 156 653,00	0,80-1,55	1,55	17 928,20	6 361,62
						0,00	-3,10	3,10	0,00	0,00
						0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laskennallinen kiinteistövero yht.	167 092 759,00		1 129 955,51						1 801 336,39	671 400,87

Tilittämö

	2016	2017	2018	Yhteensä
Kiinteistövero		670 000	670 000	2 010 000
Kiinteistöveroprosenttien nostaminen välirajalle				360 000
Kiinteistöveropohjan laajennus (tuulivoima)				462 720
Yleisen kiinteistöveron nostaminen 1,30 %:iin		154 240	154 240	154 240
Muun asuinrakennuksen kiinteistöveron nostaminen 1,30 %:iin		44 900	44 900	134 700

Vakituinen asuinrakennus
Rakennusta katsotaan käytettävän pääasiansa vakituiseen asumiseen, jos sen huoneistojen pinta-ala on vähintään puolta käytetään tähän tarkoitukseen. Huoneistoa katsotaan käytettävän pääasiansa vakituiseen asumiseen, jos se on pääosin tarkoitettu tähän käyttöön eikä se ole muuta käytössä.

Muun asuinrakennus
Rakennusta käytetään muuhun asumiseen kuin vakituiseen asumiseen.
Esimerkiksi kesämökki ja muut vapaa-ajan rakennukset.

Yleinen kiinteistövero
Sovelleaan rakennuksiin ja rakennelmiin, joita varten ei ole määrätty erikseen veroprosenttia.

Väliset veroprosentit sovelletaan esimerkiksi elinkeinotoimintaa palveleviin teollisuus-, toimistorakennuksiin, ja varastorakennuksiin, julkisiin rakennuksiin, sairaaloihin, kirkkoihin ja maatalouden tuotantorakennuksiin. Sovelleaan vesi- ja tuulivoimalaitoksiin, jotka nimellisesti on enintään 10 megavattinpeeria.

Voimakkosten rakennus
Sovelleaan voimakkotilojen sekä ydinvoimalain oppisjohduslaitosten kuuluvien rakennuksiin ja rakennelmiin.

MH

Tasapainotamisosohjelma -- Vaikutus kokonaisuuteen

Kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnassa vuosille 2016 - 2018 lähdetty seuraavista oletuksista.
 - talousarvio vuodelle 2016 laadittaessa omasta toiminnasta huomioitu - 2 %
 - taloussuunnitelma vuodelle 2017 - 2018 laadittu vähentämällä ulkoisia toimintamenoja - 4 %
 Alla olevat laskelmat on tehty niin, että toimintakatteensa on käytetty kaikille vuosille vuoden 2016 toimintakatetta.

	2016	2017	2018	2019
Pyhäjärven kaupunki yhteensä				
Toimintakate	-38 421 954	-38 421 854	-38 421 854	-38 421 854
Toimialueiden muutokset yhteensä	108 233	1 043 941	1 319 630	1 427 486
Verotulot	20 500 000	20 500 000	20 500 000	20 500 000
Vaitionosuudet	15 160 000	15 250 000	15 400 000	15 400 000
Rahoitustulot ja -kulut	116 000	71 000	27 000	27 000
Vuosikate	-2 537 621	-1 556 913	-1 175 224	-1 067 368
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 372 696	-1 672 696	-1 672 696	-1 672 696
Tilikauden tulos	-3 910 317	-3 229 609	-2 847 920	-2 740 064
Varausten ja rahastojen muutokset	400 000	400 000	500 000	500 000
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-3 510 317	-2 829 609	-2 347 920	-2 240 064
Tuloveron nostaminen 1,00 %				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-3 510 317	-2 229 609	-1 747 920	-1 640 064
Tuloveron nostaminen 1,30 %-iin				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä		199 140	199 140	199 140
Kiinteistöveropohjan laajennus (tuulivoima)				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä			180 000	180 000
Kouluverkon supistaminen max.				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä		-2 030 469	-1 368 780	-860 924
Kiinteistöveroprosenttien nostaminen ylärajalle				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä		670 000	670 000	670 000
Vähentää myös vuosikatetta.				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä			600 000	600 000
Vähentää myös vuosikatetta.				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä			-1 640 064	-1 640 064
Vähentää myös vuosikatetta.				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä			199 140	199 140
Vähentää myös vuosikatetta.				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä			180 000	180 000
Vähentää myös vuosikatetta.				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä			400 000	400 000
Vähentää myös vuosikatetta.				
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä			-860 924	-860 924

 MF

Yhteenveto

Taloustoimikunnan esitys talouden tasapainottamistoimiksi sisältää käyttötalousvaikutteisia (toimintatulot ja -menot) säästöjä maksimissaan noin 1,4 M€. Mahdollisesta kouluverkon supistamisesta aiheutuvat kustannussäästöt ovat toimeenpanosta johtuen 100.000 – 400.000 €. Kunnan tuloveroprosentin nostaminen esimerkiksi 1 prosenttiyksiköllä merkitsee 600.000 €:n tulon lisäystä.

Yleisen ja muun asumisen kiinteistöveroprosentin nostaminen esimerkiksi 1,30 %:iin merkitsee 199.000 €:n tulon lisäystä.

Näistä toimenpiteistä huolimatta säästötavoitetta 3,7 M€:a ei saavuteta, vaan tarvitaan lisäksi toimenpiteitä palvelurakenteen ja palvelutason muutoksien kautta noin 1 M€:n säästöjen toteuttamiseen, joka kohdistetaan Selänne-palveluihin.

Valmistelua jatketaan seuraavien asioiden pohjalta: tytäryhtiöt, kiinteistöjen realisoiminen sekä elinkeinopalvelut.

Käyttötalous

- o Kaupunginhallitus antaa Peruspalvelukuntayhtymä Selänneelle raami n vuoden 2017 talousarvion laadintaa varten, säästötavoitteena 1 M€.
- o Talouden tasapainottamisessa tulee huomioidavaksi lähi aikoina myös palvelurakenteen sekä palvelutason muutokset.

Talouden seurannan ohjauksen tiukentaminen ja investointitalous

- o Talouden seuranta tiukemmaksi.
- o Talouden seurannan tiukentamisen tavoitteet kirjataan vuoden 2017 talousarvion täytäntöönpano-ohjeisiin ja määritellään tasot, joilla talouden kehitystä kaupungissa seurataan.
- o Jokaisen vastuuviranhaltijan pitää seurata oman vastuualueensa taloutta. Kaikille tulostavuuksille myös talouden seurantavastuu, joka näkyy myös toimenkuivissa.
- o Lisämäärärahaesityskielto: Lisämäärärahaesityksien korvaavuudet pyrittävä hoitamaan ensisijaisesti toimialan sisällä, ei budjettia ylittävänä esityksinä.
- o Talousarvioraamiin investointikatto, jolla hallitaan välttämättömien ja tuottavien investointien kriittistä tarkastelua.

Konserniyhtiöiden hallinnon tarkastelu

- o Konserniohjeen päivittäminen konsernitilinpäätöksen merkityksen kasvaessa uuden kuntalain myötä.
- o Kaupunginhallituksen ohjeistus 26.5.2016 omistajaohjauksen tehostamiseksi.
- o Yhtiöjärjestyksien ajantasaistaminen.
- o Konserniyhtiöiden hallinnon ja tukipalveluiden tarkastelua jatketaan.